

PYHIINVAELLUS SIMONOPETRAN LUOSTARIIN ATHOKSELLA

Rovasti Arvi Karpov

Simonopetra – helmi luostarien joukossa

Pieni moottorialus halkoo Aigeianmeren kimaltelevaa ulappaa loppukesän hautovassa helteessä. Se on hetki sitten jättänyt taakseen Dafnin, Athosvuoren huoltosataman, ja suuntaa kulkunsa Pyhän Vuoren kärkeä kohti rantaviivaa seuraten. Kaksi munkkia häärii matkatavaroiden parissa; he ovat nähtävästi käyneet Dafnissa ostoksilla. Aluksen peräkannalla, muiden pyhiinvaeltajien joukossa, seisoo neljän hengen suomalaisryhmämme ympäröiviä meri- ja rantamaisemia kiikaroiden.

Alkumatkasta näkymät ovat tuttuja. Suoraan Dafnin yläpuolella seisoo arvokas ja hyvin hoidettu Kseropotamoksen luostari. Se on iältään toiseksi vanhin Athoksen luostareista, perustettu 900-luvulla, heti Suuren Lavran jälkeen. Luostarin vieraanvaraisuus on tunnettua. Kauempana siintävät vielä Panteleimonin luostarin tutut piirteet utuun häipyvinä. Sieltä olemme läheneet liikkeelle tämänkertaiselle luostarikäynnillemme, niin kuin aikaisemmillekin. Tällä kertaa olemme ehtineet poikani Dimitrin sekä jo vanhojen Athoksen kävijöiden Veikon ja Terhon kanssa vieraillla Suuren Lavran ja Vatopedin mahtavissa luostareissa. Kummassakin saimme osaksemme erikoista huomaavaisuutta ja vieraanvaraisuutta.

Tämänkertaisen matkamme ensimmäiseksi käyntikohteeksi olemme valinneet Simonopetran luostarin. Se tulee pian näkyviin korkealta, useaan sataan metriin kohoavalta vuorenharjanteelta. Se on kuin suoraan kalliosta kasvanut vuoristolinna seitsemine kerroksineen, kaikilta vihollisilta valloittamattomaksi rakennettu.

Olemme ainoat, jotka poistuvat laivasta luostarin rantalaiturilla. Aavistamme edessä olevan valtaisan nousun kovaksi haasteeksi lähes 30 asteen helteessä. Eikä huolikaan kauan kivuta kivettyä polkua, kun paita on jo märkänä ja hengitys on käynyt huohottavaksi. Selkäreppu tuntuu askel askeleelta käyvän entistä painavammaksi. On pysähdyttävä jokaisen polun varteen osuvan puun varjoon henkeä vetämään. Matala kasvillisuus ei peitä hetkeksikään näkyvyyttä vuorella olevaan luostariin; se vain ei tunnu lähestyvän siitä huolimatta, että olemme jättäneet sinisen meren jo kauas alapuolellemme. Matkan edetessä alkaa luostarista kuulua työn ääniä: kunnostustyöt ovatkin olleet näkyvä piirre viime aikoina Athoksen luostareissa.

Kun kaksi kolmasosaa matkastamme on taittunut, tavoitamme tien varrelta pienen rukouskappelin. Se tarjoaa meille vilpoisan lepoetken. Sen vierestä löytyy virvoittava vesipaikka. Sammutettuamme siitä janomme tunnemme jo olevamme voiton puolella. Sen jälkeen loppumatka sujuu huomattavan kevyesti. Kuljemme kallioon pengerryttyjen luostarin kasvitarhojen ohitse. Ryhmä työläisiä ahertaa lisäpengerryksiä rakentaen. Luostari tuntuu ottavan vakavasti huomioon huomisen tarpeet. Ohitettuamme vielä työläisten asuinrakennuksen ja muulien tallit koptilemmekin jo jyrkästi rakennetun holvikäytävän kautta luostarin sisäpihalle.

Ensimmäisenä meitä on vastaanottamassa miellyttävä vilpoisuus. Kun sitten huomaamme erään oven vieressä olevassa taulussa vierasmajaa tarkoittavan kilven, lähemme nuolen viittoamaa tietä kohti vierasmajaa. Siellä meidät toivottaa tervetulleiksi vierasmajan ystävällinen isäntä, joka kiikuttaa hetken päästä tarjottimella rakia, lukumia ja raikasta vettä väsymystämme karkottamaan. Kirjoittautuessamme luostarin vieraskirjaan tulen kysäisseeksi isännältämme, onko luostarissa mahdollisesti venäjänkielentaitoisia munkkeja – vihjeen siihen suuntaan olin näet saanut Panteleimonissa matkaan hankkiutuessamme. Isäntä sanoo erään pappismun-

kin osaavan venäjää.

Kun sitten olemme majoittuneet huoneisiimme, kuuluu koputus oveltani ja sisään astuu noin 40-vuotias, syvästi oppineelta vaikuttava munkki kasvoillaan niin iloa säteilevä ilme, että sellaisen voisi kuvitella näkevänsä vain kauan kadoksissa olleen ystävänsä kasvoilla jälleentaapamisen hetkellä. Hän esittelee itsensä pappismunkki Athanasiokseksi sujuvalla venäjän kielellä. Papillisen tervehdyksen yhteydessä hän sulkee minut lämpimään syleilyynsä. Yhtä lämpimän vastaanoton saavat myös matkatoverini heitä hänelle esitellessäni. Hänestä tulee siitä hetkestä ”suojelusenkelimme” koko vierailun ajaksi. Juuri hänen ansiostaan tuosta vuorokauden mittaisesta vierailumme muodostuu aivan erikoisen rikas elämys.

Simonopetran isä Athanasios

Simonopetran luostarin portit Athoksella avautuivat pyhiinvaellusryhmällemme viime vuoden lokakuun 3. päivänä. Vastaanotto oli yllättävän ystävällinen. Olimme tavoittaneet myös venäjää puhuvan pappismunkki Athanasioksen, kaitsijamme ja opastajamme. Kun sitten pian tulomme jälkeen kirkonkellot soivat ehtoopalvelukseen, noudatimme kutsua viipymättä mieli jännityksen vallassa. Minkälainen mahtoi olla tuo ankarasta kilvoituselämästä tunnetun luostarin pyhin paikka? Se yllätti jo ensi hetkestä kahdella tavalla. Kirkko oli kooltaan aiemmin näkemiämme huomattavasti pienempi, ja sen kalkituilta seiniltä puuttuivat tyystin perinteiset seinämaalaukset. Kuitenkin tiesimme, että luostari oli perustettu jo 1300-luvulla. Miksi seinämaalaukset siis puuttuivat? Syy selvisi myöhemmin illalla, kun isä Athanasios teki meille perusteellisesti selkoa luostarin historiallisista vaiheista.

Kirkkoon tultuamme valitsimme aluksi paikkamme esihuoneen vapaista stasideista, kirkkotuoleista. Niistä saatoimme seurata palvelukseen kokoontuvia munkkeja, hakea heidän joukostaan isä Athanasiosta. Pian hän tulikin luoksemme ja kädestä pitäen johdatti meidät tempelin etuosasta meille varaamilleen paikoille.

Ristinylentämisen päätösjuhlan johdosta kävimme muiden tapaan kumartamassa pyhää ristiä sekä luostarin nimikkojuhlan, Kristuksen syntymän, ja luostarin perustajan, pyhittäjä Simonin, ikoneja temppelin keskeisimmillä paikoilla. Luostarin johtajan tuoli oli tyhjä. Olimme kuulleet hänen olevan matkoilla.

Ehtoopalvelus oli arkipäiväistä juhlavampi. Mutta kaikkein juhlavimmat puitteet sille muodosti niin mahtava kuorolaulu, ettemme olleet vastaavaa kuulleet matkamme aikana. Sävelmissä ja niiden paikka paikoin kolmiäänisessä soinnutuksessa ei tuntunut olevan lainkaan turkkilaista vaikutusta. Niissä tunsu suoran yhteyden varhaisbysanttilaisiin alkusävelmiin.

Kuorojen vuorolaulu oli erittäin harmonista. Kenenkään ei huolinut viittoa käsillään tahtia. Kukaan ei tuntunut pyrkivän korostamaan esitystään. Laulajien äänetkin tuntuivat kohoavan syvältä rinnasta. Juuri tuon tunsu sydäimestä lähteväksi aidoksi rukousveisuuksi.

Palveluksen lopussa veljestö kävi jäsen kerrallaan pyytämässä anteeksi koko muulta veljestöltä. Se tapahtui ikäjärjestyksessä siten, että kukin kumarsi keskellä kirkkoa ensin kolmesti alttarin suuntaan ja sen jälkeen kerran molemmille sivustoille, joilla munkkien kirkkotuolit sijaitsevat. Olin saanut oppia tämän kreikkalaisille luostareille ominaisen tavan jo aikaisemmin, ja täälläkin minut ohjattiin toimimaan kuin konsanaan luostariyhteisön oma jäsen.

Ehtoopalveluksen jälkeen siirryttiin välittömästi ilta-aterialle. Minut johdatettiin kädestä pitäen luostarin vanhimpien joukkoon. Koska pöydän päässä oleva johtajan tuoli oli tyhjä, toi-

mitti palvelusvuorossa oleva pappismunkki aterian alku- ja päätösrukouksen. Huolella valmistetut ja maittavat täytetyt paprikat yhdessä muiden maustevihannesten kanssa maistuivat tosi herkullisilta pitkän ja ponnistuksia vaatineen matkan jälkeen. Isännät tarjoilivat auliisti myös viinikannusta erikoisesti maustettua viiniä palanpainikkeeksi.

Aterian jälkeen oli kirkossa vielä ehtoonjälkeinen palvelus, johon arvelimme päivän ohjelmamme päättyneen. Päätimme kuitenkin kokoontua hetkeksi asuinkerroksemme parvekkeelle kuun ja tähtitaivaan satumaiseen loisteeseen kertaamaan päivän rikkaita kokemuksia. Mutta eivät ne siihen vielä päättyneetkään.

Kuulimme ripeitä askelia sisätiloista ja arvasimme isä Athanasioksen olevan tulossa ainakin toivottamaan hyvää yötä. Mutta hänellä oli mielessään jotain aivan muuta. Hän kertoi haluavansa vielä keskustella kanssamme, jos meille sopisi, kahvi- tai teekupposen äärellä luostarin vierashuoneessa, jonka hän sanoi varanneensa käyttöömmehän. Emmehän voineet muuta kuin seurata hämmästyneinä hänen perässään. Huone oli todella viihtyisä, nähtävästi luostarin hienoin edustustila. Sen seiniä koristi luostarin entisten johtajien muotokuvat seuranaan runsas valikoima historiallisia valokuvia arvokkaista viimeaikaisista vieraista. Vaikka tunsimmekin syyllisyyttä siitä, että riistimme korvaamattoman kallista aikaa isäntämme muutoinkin lyhyeksi jäävästä yöunesta, meidän oli silti mahdotonta tukahduttaa mielessämme olevaa palavaa halua saada lisää tietoa luostarin elämästä.

Kysymyksistämme päällimmäisenä olivat nuo kirkon paljaat kalkitut seinäpinnat. Heti huomasin hänen kasvoiltaan, että olimme koskettaneet hänen sisimmässään jotain kipeätä kohtaa. Kirkon ja ruokalan seinämaalaukset sekä lisäksi kaikki kirkon irtain esineistö ja vielä kirjastoikin olivat palaneet suuressa tulipalossa vuonna 1891. Tuhoisat tulipalot olivat vainonneet luostaria myös aiemmin: ensimmäisen kerran vuonna 1580 ja toisen kerran vain vähän myöhemmin, vuonna 1622. Sama tragedia oli tuhota luostarin myös kuusi vuotta sitten, niin että sen tapahtumat olivat vielä tuoreina isien muistossa. Metsäpalona levinnyt tuli poltti paljon puita, muun muassa luostarin ympärillä olevat satavuotiset sypressit. Vain yksi luostarin pihalla kasvava sypressi oli kuin ihmeen ansiosta selvinnyt vähin vaurioin. Tämä siis oli selitys tulomatkallamme siellä täällä havaitsemillemme kärventyneille puunoksille. Hirvittävässä roihussa paloivat myös kuusi luostarin lähellä sijaitsevaa keljaa ja kaikki luostarirakennuksen seitsemää kerrosta ympäröivät parvekkeet, jotka on tosin jo pysytty korjaamaan.

Kun seuraavana päivänä saimme isä Athanasioksen johdatuksella tilaisuuden tutustua luostarin erilaisiin tiloihin, hämmästyimme suuresti katsellessamme ruokalassa georgialaisten puuleikkausmestarien erittäin taidokkaasti tekemiä kattokoristeita. Päädyssä olevaan aspikseen oli juuri valmistumassa perusta suurikokoiselle mosaiikkityölle. Näin luostari on hiljalleen saamassa korjatuksi myös aiempien tulipalojen aiheuttamia vaurioita.

Luonnollisesti meitä kiinnostivat sellaiset henkilökohtaiset asiat kuin isä Athanasioksen sukutausta ja hänen kuuliaisuustehtävänsä luostarissa. Hän kertoi olevansa kotoisin Trikkalan kaupungista ja lähtöisin nelilapsisesta perheestä. Yksi hänen siskoistaan on igumeniana Simonopetran hengellisessä ohjauksessa olevassa Ormilian naisluostarissa ja yksi on naimisissa papin kanssa. Myös hänen isänsä ja äitinsä ovat lasten kasvettua menneet luostariin. Kyseessä on siis todellinen luostariperhe!

Isä Athanasioksen kuuliaisuustehtävänä on kuorossa laulaminen sekä jumalanpalvelustekstien sepittäminen ja kääntäminenkin vieraista kielistä vanhaksi kreikaksi. Hän kertoi myös olevansa hyvin perillä nunna Kristodulin Filokalian käännöstyöstä ja arvostavansa sitä suuresti. Tätä kautta hän oli hankkinut kohtalaiset tiedot Suomen ortodoksisesta kirkosta ja erityisesti myönteisen asenteen sen edustajiin. Kaikki tuo oli tietenkin hunajaa korvillemme.

Isä Athanasios sanoi käyttävänsä työssään apuna tietokonetta ja pitävänsä sen avulla yhteyttä moniin eurooppalaisiin kirjastoihin ja niiden laajoihin tiedostoihin. Kaikessa tässä meille riitti hämmästyksen aihetta kerrakseen!

Ilta olikin vierähtänyt jo pitkälle, kun vihdoinkin toivotimme toisillemme hyvää yötä ja siirryimme kukin tahollemme lyhyeksi jäävää lepoa varten ja kerätäksemme voimia uutta päivää varten. Siihen kohdistuvat odotuksemme olivat suuria, emmekä tulleet pettymään.

Aamupäivä Simonopetrassa

Pyhällä Vuorella aamu alkaa aikaisin. Jo puoli kolmelta kuului huoneeni avoimesta ikkunasta luostarin pihamaalta rytmikäs talandon ääni. Se syntyy puuvasaran lyönnistä koverrettuun lautaan. Äänet kajahtelevat kaikuvina suljetulla sisäpihalla. Muuta herätyskelloa ei tarvita. Vähää ennen palveluksen alkua näihin ääniin yhtyvät myös kirkonkellot. Liike munkkien keljoista kohti kirkkoa on alkanut. Kaksi naapurihuoneesta lähtenyttä pappisasuista vierailijaa kopauttavat oveeni varmistaakseen, että olen varmasti hereillä. He olivat ystävällisesti illalla kymmenen aikaan käyneet toivottamassa hyvää yötä. Huomaankin sitten toisen heistä osallistuvan diakonina liturgian toimittamiseen.

Athoksella kirkkoon ei ole asennettu sähkövaloja. Vain rukouslamput valaisevat lähes täysin pimeää pyhäkköä. Näin on jokaisen henkilökohtainen rukousrauha turvattu. Vain luonnollinen valo kelpaa kuvaamaan taivaallista alkuvaloa, samoin kuin rukousliekin lämpö sydämen palavaa rukousta. Yksi poikkeus sentään pistää silmään. Niissä kohdissa, joissa valoa tarvitaan lukemista tai laulamista varten, on käytössä riippuvat kaasulamput, jotka alaspäin vedettäessä antavat tarkoin rajatun valopisteen kulloinkin tarvittavalle tekstille. Niin perin tuttuja tuntuvat useat luettavista psalmeista kuitenkin olevan, että lukijat taitavat ne ulkoa valoja tarvitsematta.

Aluksi toimitettavan puoliyöpalveluksen pääsisällön muodostavatkin aamurukousten ohella useat psalmit. Lukijan tasaisessa resitatiivissa on tuntevinaan runollisen poljennon – psalmiroudestahan yleensä puhutaankin. Tuo säännöllinen rytmisyys nousuineen ja laskuineen tuo mieleeni merenmaininkien mieltä rauhoittavan vyörymisen rantaa vasten. Sanojen vieraudesta huolimatta ääniefektit puhuvat.

Nämä mietteet katkaisee kuoron ensimmäinen antifoninen lauluosuus – katumustroparit “Armahda meitä, Herra armahda meitä”. Tuo hiljaisesti veisattu rukoussarja oli nuoruuteni Valamon vuosina aamuisen uneliaisuuden karkottaja. Olin erityisen mieltynyt sen sävelmään. Tässä puoliyöpalveluksessa oli mieli ollut virkeänä alusta lähtien. Mutta miten kauas ulkonaisten vaikutteiden pohdintaan se olikaan karannut! Tässähän olisi ollut paikallaan ennen kaikkea lukea hiljaa Jeesuksen rukouksesta, mutta...

Aamupalvelus on täynnään mahtavaa veisaamista: Ristin ylentämisen kanoni, kiitosstikiirat, antifonisesti laulettu suuri ylistysveisu – kaikki ovat sävelmiltään erikoisen rikassisältöisiä. Hetkien lukemisen aikana kuorolaiset saavat vähän levähtää. Isä Athanasios tulee tervehtimään meitä kysäisten samalla, voisinko lukea liturgian aikana suomen kielellä uskontunnustuksen ja Herran rukouksen. Saman arvostetun tehtävän olin saanut osakseni Vatopedin luostarissa, joten ilmoitin tekeväni sen nytkin ilomielin.

Liturgiassa tuntee ensi hetkestä lähtien rukouksen keskittyneisyyden. Se tihenee koko ajan saavuttaen korkeimman huippunsa Eukaristiassa. Pyhimmän hetken ajaksi veljestö on astunut stasideistaan lattialle voidakseen olla lahjain siunaamisen ajan esteettä kumartuneena maahan. Yllättävän monet munkkiveljistä osallistuvat Ehtoolliseen. Käydessämme palveluksen lopussa

hakemassa antidoria jotkut veljistä tulevat kiittämään lukuosuudestani liturgiassa. Mahtoikohan olla ensimmäinen kerta luostarin vuosisataisessa historiassa, kun liturgiassa kuultiin suomen kieltä?

Siirrymme kirkosta parvekkeelle hengittämään raikasta aamuilmaa ja ihailemaan aamun kirkkaudessa kylpevää maisemaa. Hetken päästä seuraamme liittyy isä Athanasios, jolla on tarjotimella höyryävät kahvikupit ja lukumilautanen. Tunnelma on erityisen lupaava nimenomaan tässä ympäristössä, kun aurinko jo kultaa vasemmalla puolellamme korkeudessa siintävää Athosvuoren huippua. Tunnelma on suorastaan pakko ikuistaa. Niinpä pyydämmekin lupaa valokuvata isä Athanasiosen. Yksinään hän ei suostu kuvattavaksi, mutta ryhmäkuvasta hän ei kieltäydy.

Huomaamme kahden iäkkään munkin liittyneen seuraamme. Tervehtiessämme heitä isä Athanasios esittelee toisen heistä luostarin iäkkäimmäksi vanhukseksi ja toisen entiseksi Tessaloinikin yliopiston psykiatrian ja lääketieteen professoriksi. Syvä oppineisuus ja elämänviisaus kuvastuvat hänen kasvoiltaan. Kun nuo iäkkäät munkit ovat nauttineet isä Athanasiosen tuoman kahvikupposen ja hyvästelevät meitä, luostarin vanhin sujauttaa käteeni paperitötterön, joka sisältää makeisia ja pähkinöitä. Otamme hänen lahjansa liikuttuneina vastaan.

Seuraavaksi isä Athanasios tekee meille mitä ilahduttavimman tarjouksen. Hän haluaa esitellä luostarin hautausmaan kirkkoineen, luostarin perustajan, pyhittäjä Simonin, kilvoitusluolan sekä ruokalan ja eräät talous- ja verstastilat. Samalla tulemme kuulemaan lisää luostarin perustamisvaiheista jo edellisenä päivänä kuulemaamme jatkoksi.

Hautausmaa kirkkoineen on luostarin välittömässä läheisyydessä. Se on erilaisten kukkaistutusten kaunistama. Kirkko, joka on pyhitetty Neitsyt Marian kuolonuneen nukkumisen muistolle, on kooltaan pieni ja viihtyisä. Siihen liittyy eräs akustinen ihme, jota isä Athanasios ei malta olla meille esittelemättä. Hän asettaa minut erääseen holvatun kirkkosalin nurkkaan, kasvot seinää vasten. Hetken kuluttua kuulen hänen kuiskauksensa aivan kuin suoraan korvaani puhuttuna. Kääntyessäni ympäri näen hänen edelleen seisovan vastakkaisessa nurkassa, kasvot seinää vasten. Saman ihmeen saavat kokea myös matkatoverini. Selitys tuohon ilmiöön johtuu kirkon arkkitehtuurista. Tietyntyyppinen holvikatto johtaa kuiskauksen määrätystä pisteestä toiseen aivan selvästi kuultavana. Idea on lähtöisin Konstantinopolista. Sulttaani Suleimanin arkkitehdit keksivät sen, jotta sulttaani voisi antaa sihteerilleen salaisen viestin juhla-vieraiden täyttämässä palatsin juhlasalissa kenenkään sivullisen kuulematta.

Seuraavaksi tutustuimme kirkon alla olevaan luuhuoneeseen. Siellä on valtava määrä pääkallioja. Isä Athanasios otti niistä yhden käteensä. Siinä törrötti päälään kohdalla suurikokoinen terävä naula. Vainaja oli munkkidiakoni Stefanos, joka oli ollut mukana viimeisen tulipalon jälkeisissä rakennustöissä. Hänen päälleen oli rakennustelineiltä pudonnut raskas parru, jonka päässä ollut naula oli läpäissyt hänen kallionsa. Kuolema oli seurannut välittömästi. Todistus tuosta järkyttävästä kuolemantavasta tulisi varoittavana säilymään kaikille tulevillekin veljespolville.

Sitten isä Athanasios otti käteensä toisen pääkallon. Se kuului aikanaan Joosef-nimiselle munkille, joka oli tullut kuuluisaksi hyvin ankarasta kilvoittelustaan. Hän ei halunnut hemmotella ruumistaan edes asettumalla pitkäkseen, vaan lepäsi ainoastaan seisten ja seinään nojaten. Joka kerta nukahdettuaan ja kaaduttuaan lattialle hän nousi välittömästi pystyyn jatkaakseen keskeytynyttä Jeesuksen rukoustaan. Poistuimme luuhuoneesta kolkko tunne mielessämme.

Kolkkaus häipyi kuitenkin pian isä Athanasiosen taitellessa meille jokaiselle kukkia hautausmaan kukkopensaista ja esitellessä sen laitamilla kasvavia erilaisia hedelmäpuita. Hän

mainitsi erään niistä saksanpähkinäpuuksi ja osoitti vihreitä pallomaisia hedelmiä sen oksilla. Esitimme epäilyksemme, koska tiesimme saksanpähkinän aivan toisen malliseksi ja rosopintaiseksi. Saimme kuitenkin asiasta välittömästi kasvitieteellisen opetuksen. Isä Athanasios kiipesi ketterästi puuhun ja kiskoi sieltä irti yhden hedelmän. Kun hän oli hetken hakannut sitä kivellä, putkahti sieltä näkyviin aidoksi tunnistettava tummakuorinen pähkinä.

Seuraava tutustumiskohteemme oli luostarin perustajan, pyhittäjä Simonin kilvoitusluola. Se sijaitsee vajaan puolen kilometrin päässä luostarista, aivan Dafniin johtavan tien varrella. Luola on kallioiden koloon luonnon muovaama ahdas onkalo. Sellaisena se on nähtävissä vielä tänäkin päivänä, vaikka sen jatkeeksi ja suojaksi on myöhemmin rakennettu pieni ikonikapeli. Tähän luolaan oli pyhittäjä Simon asettanut kilvoittelemaan sen jälkeen, kun hän oli kierrellyt useissa Pyhän Vuoren luostareissa tavoittamatta niistä kaipaamaansa yksinäisyyden rauhaa ja hiljaisuutta. Hänen aiemmista vaiheistaan ei tiedetä juurikaan mitään: ei sitä, mikä hän oli maailmassa ollut, mistä hän oli Athokselle tullut tai edes missä ja milloin hän oli syntynyt.

Joka tapauksessa luostarin perimätieto kertoo, että hän oli saanut 1300-luvun puolivälissä nähdä ihmeellisen näyn: hänen luolaansa lähellä olevan kallion huipulle heijastui eräästä tähdestä sanoinkuvaamaton valkeus. Samalla hän kuuli sisäisen äänen, joka kehotti häntä rakentamaan vuoren huipulle luostarin Vapahtajan syntymän muistolle. Tämä kaikki tapahtui juuri Kristuksen syntymäjuhlan aikaan. Pian Simonin luo saapui kolme miestä, jotka sanoivat tulleensa auttamaan häntä luostarin rakentamisessa ja myös lupasivat rahoittaa hankkeen. Simon ymmärsi miesten olevan Jumalan lähettämiä. He panivat tuota pikaa rakennustyöt käyntiin. Noista apulaisistaan ja muista heihin liittyneistä Simon vihki ensimmäiset munkit luostariinsa. Kun hänen maineensa suurena kilvoittelijana, selvänäkijänä ja ihmeidentekijänä levisi, luostariin tuli jatkuvasti uusia pyrkijöitä.

Kun nyt katsoo luostaria pyhittäjä Simonin luolan suunnasta, tuntuu suorastaan ihmeeltä, että se on silloisin rakennusmenetelmin kyetty rakentamaan teräväkärkisen vuoren huipulle. Rakennuspinta-alaa on tosin laajennettu vuoden 1891 suuren tulipalon korjausten yhteydessä. Luostarin pääkirkkoa eivät kuitenkaan silloisetkaan laajennustyöt koskettaneet. Siitä johtuu sen nykyisin jo ahtaalta vaikuttavat tilat.

Matkatessamme takaisin luostarin suuntaan isä Athanasios esittelee meille useita varastotiloja ja verstaita. Entisestä myllystä ja viljavarastosta uutterat georgialaiset ovat korjanneet itselleen monipuolisen puusepänverstaan tarpeellisine varastoineen. Koneet käyvät aurinkokennoista saatavalla energialla. Tästä energianlähteestä luostari saa huomattavan osan voimaa sähkön- ja lämmöntarpeisiinsa. Isä Athanasios näyttää tuntevan kaikki työntekijät nimeltä. Nämä jakavatkin hänelle kilvan kiitostaan toimimisesta erinomaisena tulkkina ja edusmiehenä.

Tämän jälkeen tutustumme vielä luostarin ruoka-ainevarastoon ja kellaritiloissa sijaitsevaan öljy- ja viinivarastoon valtavine viinisammioineen. Erikoisella ylpeydellä isäntämme esittelee lopuksi vastikään hankitut tisluslaitteet rakia varten. Ne vaikuttavat täysin laboratoriotasosilta.

Meiltä jää näkemättä ainoastaan kirjasto, joka on parhaillaan suljettu uusiin tiloihin muuton vuoksi. Kiitämme isä Athanasiosista mitä antoisimmasta tutustumiskierroksesta ja siirrymme odottamaan pian alkavaa ruokailua. Sitä ennen on kuitenkin kirkossa pieni rukoushetki, jonka päätyttyä siirrymme suoraan ruokalaan.

Pöydässä oli tällä kertaa tarjolla uuniperunoita erilaisten vihannesten kanssa, maittavia oliiveja, halvaa ja punaviiniä sekä kuultavaksi tarkoitettua hengenravintoa. Aterian jälkeen

munkkiveljet vetäytyivät kammioihinsa ruokalevolle, me taas aloimme valmistautua lähtöön suunnataksemme kulkumme Dionysioksen luostariin, jonka olimme valinneet seuraavaksi käyntikohteeksemme.

Isä Athanasios ei kuitenkaan päästänyt meitä lähtemään tyhjin käsin. Hän toi meille muistolahjoiksi luostarin painotuotteita, luostarin oman kuoron arvokkaat musiikkitalenteet ja kahvipaketin kullekin. Kun olimme kiitelleet kaikesta ja jättäneet haikeat hyvästit, hän kipaisi vielä kirjastossa ja toi sieltä viime vuosisadan lopulla painetun venäjänkielisen kirjasen, joka kertoo luostarin alkuhistoriasta.

Luostarissa äänet olivat hiljenneet jätettäessämme sen ja alkaessamme perin vaitonaisina laskeutumisemme kohti laivarantaa. On helppo arvata, mitä itse kunkin mielessä liikkui.

Olen jälkikäteen miettinyt, onko Athos vihdoinkin raottamassa yli tuhatvuotisen eristäytymisensä esirippua ja aukomassa ikkunoita ympäröivään yhteiskuntaan. Jotakin sen suuntaista kehitystä saattavat enteillä isä Athanasios ja hänen hengenheimolaisensa avarakatseisuudellaan. Vielä merkit siihen suuntaan eivät kuitenkaan vaikuta hälyttäviltä.

Luostaripyhiinvaelluksen loppuepisodi

Simonopetraan suuntautuneen matkamme loppuepisodi tapahtui viisi päivää siellä käyntimme jälkeen Tessalonikin lentoasemalla. Olimme lähtöselvityksessä, kun huomasimme, että tiskin toisella puolella seisova lentokenttävirkaileja keskitti meihin erikoisen huomionsa ja hymyili ystävällisesti. Samassa mieleemme välähti, että hänhän oli yksi Simonopetrassa tapaamistamme pyhiinvaeltajista, joka silloin tietenkin oli siviiliasussa.

Hän otti haltuunsa matkaselvitysvirkailijalta lentoasiakirjamme ja kehotti meitä siirtymään erään toisen tiskin luo. Annettuaan toimintaohjeet siellä istuvalle virkamiehelle hän tuli tervehtimään meitä ja lausui ilonsa tapaamisestamme Simonopetrassa. Hän mainitsi, että hänen ensi kertaa suomen kielellä kuulemansa uskontunnustus ja Herran rukous olivat painuneet erityisesti hänen mieleensä.

Virkailijan ojennettua meille lentoasiakirjat huomasimme erikoiskohteluna saaneemme lähtöselvityksen Helsinkiin saakka, joten meidän ei enää tarvinnut huolehtia paperimuodollisuuksista Zürichissä, jossa jouduimme vaihtamaan lentokonetta. Kiitimme ystävällisyydestä ja siirryimme koneeseen. Juuri kun sen piti lähteä rullaamaan kiitoradalle, tuo tuntemamme virkaileja astui sinne sisään. Hän tuli suoraan luoksemme ja toivotti meille onnellista kotimatkaa. Luostari oli sitonut meidät rakkaudella itseensä ja toinen toisiimme.

Aamun Koitto 15/1995; artikkeli julkaistaan työstettynä tekijän luvalla, editointi Hannu Pöyhönen